

Adıyaman İlinde Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Polikliniğine Yönlendirilen Adli Olguların Bir Yıllık Geriye Dönük İncelenmesi

One-Year Retrospective Analysis of Forensic Cases Referred to Child and Adolescent Psychiatry Outpatient Clinic in the Province of Adıyaman

Funda Gümüştaş¹, Yasemin Yulaf², Sebla Gökçe³, Sema Sağlam¹, Emel Koyuncu Kütük¹

¹Adıyaman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları. ADIYAMAN

²Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, TEKİRDAĞ

³Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, İSTANBUL

Cukurova Medical Journal 2014;39(2): 280-289.

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada kliniğimize adli rapor istemiyle yönlendirilen çocuk ve ergen olguların incelenmesi amaçlanmıştır.

Materyal ve Metod: Adıyaman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi çocuk psikiyatri polikliniğine 1 Haziran 2012 - 31 Mayıs 2013 tarihleri arasında adli rapor için getirilen 121 olgunun dosya bilgileri geriye dönük olarak incelenmiştir. Olguların sosyodemografik özellikleri, gönderilme sebepleri belirlenmiştir. Çalışmamızda vakaların büyük bölümünü oluşturan suça sürüklenen (n=80) ve cinsel istismar mağduru çocuklar (n=31) üzerine odaklanılmıştır.

Bulgular: Suça sürüklenen çocukların yaş ortalaması 13.72 ± 0.94 olup, % 93.8'i erkek cinsiyettir (n=75). Olguların % 63.9'u ilköğretime devam etmekte ve % 93.7'si şehir merkezinde yaşamaktadır. En sık hırsızlık suçu (% 37.5, n=30) sebebiyle gönderilen olguların, % 75'ine işlendiği iddia edilen suçun hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmiş olduğu şeklinde rapor verilmiştir. Cinsel istismar kurbanı çocukların % 71'inin kız cinsiyette olduğu ve % 65.6'inin maruz kaldığı cinsel istismar sonucunda ruh sağlığının bozulduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Sayısı gün geçtikçe artan suça sürüklenen çocukların, suç işlemeye yatkınlığını arttıran faktörlerin belirlenmesi ve bu konulara yönelik tedbirlerin alınması gerekmektedir. Cinsel istismar kurbanı olguların çocuk psikiyatrisi polikliniklerinde takip ve tedavilerinin sürdürülmesi, gelecekte ortaya çıkabilecek ruhsal rahatsızlıklara karşı önlem alınması önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cinsel istismar, çocuk psikiyatrisi, suça sürüklenen çocuklar

ABSTRACT

Purpose: This study's aim is to investigate child and adolescent cases referred for forensic examination to our child and adolescent psychiatry outpatient clinic.

Material and Methods: File informations of 121 cases who referred to Adıyaman University Training and Research Hospital, child psychiatry clinic between 01 June 2012 and 31 May 2013 were reviewed retrospectively. Socio-demographic characteristics of the children and reasons for referral determined. The study was focused on delinquent children (n=80) and victims of sexual abuse (n=31) that made up the vast majority of forensic cases.

Results: The mean age of the delinquent children was 13.72 ± 0.94 , 93.8% were male (n = 75), 63.9% continued to primary education and 93.7% lived in the city center. The most frequent crime was theft (37.5%, n=30) and 75% of the

cases were reported to be having the ability developed enough to perceive the legal meaning and consequences of the crime and to direct his/her behaviours related with this crime. Of 31 sexually abused cases, 71 % were girls and 65.6% of the cases, mental health were affected after exposure to sexual abuse.

Conclusion: It is necessary to identify the factors that increase susceptibility to commit a crime in the increasing number of delinquent children and measures must be taken for these issues. Follow-up and treatment of victims of sexual abuse must continue in child psychiatry outpatient clinics. It is important to take precautions against mental illness that may arise in the future.

Key Words: Sexual abuse, child psychiatry, delinquent children

GİRİŞ

Adli psikiyatri, psikiyatrinin hukuk konularında geliştirdiği kavram, bilgi ve deneyimlerin oluşturduğu alan ile hukukun psikiyatrik konularda tanımladığı kavramların oluşturduğu alanın keştiği tüm konuları inceleyen ve uygulayan psikiyatrinin üst uzmanlık alanıdır¹. Çocuk ve ergen psikiyatrlarına özgü bir adli psikiyatri eğitimi bulunmamaktadır. Çocuk ve ergenler daha fazla çocuk adalet sistemine girdikçe bu alanda vakaların değerlendirme ve tedavisine yönelik deneyimli çocuk ve ergen psikiyatrlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Çocuk ve ergenler sıklıkla işledikleri iddia edilen suçun hukuki anlam ve önemini algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneklerinin gelişip gelişmediği ve uğradıkları cinsel ya da fiziksel istismar nedeniyle beden ve ruh sağlığında bozulma olup olmadığı ile ilgili adli psikiyatrik değerlendirme amacıyla çocuk ve ergen psikiyatrisi polikliniklerine getirilmektedirler. Çocuk veya ergenin beyanına itibar edilip edilemeyeceği, beden ve ruh sağlığı bakımından kendini savunup savunamayacağı, velayet davaları, vasi tayini, evlat edinme ve erken evlenme gibi diğer nedenler, çocuk ve ergenlerde adli davalara konu olabilmektedir.

Çocukların ceza sorumluluğu (farik mümeyyizlik: ayırt etme ve sezme) kavramı suç sorumluluğu yüklenebilecek yaştaki çocuklarda sorulur ve yasayla bu sınır 12 yaşından sonra başlar, 12-15 yaş grubundaki tüm çocukların işledikleri öne sürülen suçun anlam ve sonuçlarını anlama yeteneğinin oluşup oluşmadığına bakılması yasal zorunluluktur (Çocuk Mahkemeleri

Kanunu, madde 20). Adli psikiyatri uygulamalarında, ceza sorumluluğu değerlendirilen çocukların, zihinsel gelişimleri, gerçeği değerlendirme yetilerini bozan psikiyatrik sendromlarının olup olmadığı değerlendirilirken, aynı zamanda toplumsal, çevresel, ekonomik, ailesel, eğitimsel ve kültürel konularının , algılamasındaki eksikliklere veya davranışlarını yönlendirmesinin gelişmemesine neden olup olmadığına bakılmalıdır². Bu konuda ülkemizde yapılan çalışmalarda 14 yaş grubu ergenlerde suç işleme oranının daha yüksek olduğu, erkeklerin daha sık suç işledikleri ve en çok rastlanan suç türünün hırsızlık olduğu saptanmıştır²⁻⁶. Ebeveyn denetimi, ergenin fiziksel istismarı ve ihmali, suç işleyen arkadaşlara sahip olma ve okul başarısının düşüklüğü gibi nedenler ergenlerin suç işlemeye yatkınlığını arttıran risk faktörleri olarak bildirilmiştir. Kız cinsiyetin bu risk faktörlerine daha az maruz kaldığı, suç işleme eşiklerinin erkeklerden daha yüksek olduğu saptanmıştır⁷. Bu durum erkeklerdeki yüksek suç işleme oranlarını açıklayabilmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre (1985) "çocuğun/ ergenin sağlığını, fizik gelişimini, psikososyal gelişimini olumsuz etkileyen, bir yetişkin, toplum veya ülke tarafından bilerek ya da bilmeyerek yapılan davranışların tümü" çocuk/ ergenin istismarı olarak kabul edilmektedir. Çocuğun veya ergenin bedenine, duygularına, düşüncelerine ve kişiliğine zarar verecek davranışlarda bulunulmasıdır⁸. Çocuğun cinsel istismarı (ÇCİ), cinsel gelişimini tamamlamamış bir çocuğun ya da ergenin, bir erişkin ya da kendinden en az 4 yaş büyük bir başka çocuk tarafından zorlanarak veya ikna ile cinsel haz amacı taşıyan

eylemlere maruz bırakıldığı cinsel davranışlardır⁹. ÇÇİ önemli bir halk sağlığı problemidir. Farklı ülkelerde yapılmış 100 çalışmanın verilerinin metaanalizi sonucunda, çeşitli formlarda cinsel istismara maruz kalma oranları erkeklerde % 7.9 ve kızlarda %19.7 olarak bildirilmiştir¹⁰. Ülkemizde çocuklarda cinsel istismar sıklığı net olarak bilinmemekle birlikte 18 yaşına kadar kız çocukların %12-25'inin, erkek çocukların ise % 8-10'unun istismara uğradığı tahmin edilmektedir¹¹. Çalışmalar ÇÇİ'nin sıklıkla ebeveynlerin boşanması, ailede psikiyatrik hastalık ve alkol-madde bağımlılığı olması gibi olumsuz aile koşullarıyla birlikte ortaya çıktığını göstermektedir¹². ÇÇİ, çocuğun kendilik gelişiminde bozulmalara, diğer insanlarla ilişki kurmada güçlüklerle, stresli yaşam olaylarına karşı tepkilerini kontrol edememesine neden olmaktadır ve çocukta psikiyatrik rahatsızlıkların oluşmasına zemin hazırlamaktadır¹³.

Bu çalışmanın amacı Adıyaman ilinde adli rapor istemiyle çocuk psikiyatrisi polikliniğine yönlendirilen çocuk ve ergenlerin gönderilme sebeplerini, zeka düzeylerini, sosyodemografik değişkenlerini ve psikiyatrik tanımlarını incelemektir.

MATERYAL ve METOD

Adli makamlarca Haziran 2012-Mayıs 2013 tarihleri arasında çeşitli nedenlerle haklarında adli rapor düzenlenmesi amacıyla Adıyaman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi çocuk ve ergen psikiyatrisi polikliniğine gönderilen 5-17 yaş arası 121 olgunun (89 erkek, 32 kız) dosya bilgileri geriye dönük olarak incelenmiştir. Olguların gönderilme sebepleri, kaç defa geldikleri, öğrenim durumları, yaşadıkları yer, suça sürüklenen çocukların hangi tipte suçlar nedeniyle getirildiği, işledikleri suçun hukuki anlam ve boyutlarını algılama yeneklerinin gelişme oranı, cinsel istismar mağduru çocuk ve ergenlerin tanı alma durumları ve istismar zanlısının özellikleri değerlendirilmiştir. Diğer adli konular nedeniyle yönlendirilen çocuk ve ergenlerle ilgili dosya bilgileri de gözden geçirilmiş olup verileri sunulmuştur.

Cinsel istismara maruz kalan olguların Eksen I tanıları Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayısal El Kitabı IV. baskı (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-IV (DSM-IV)) tanı ölçütlerine göre konulmuştur. Klinik değerlendirme sonucu zihinsel düzeyinin yaşının gerisinde olduğu düşünülen olgulara bilişsel becerilerinin değerlendirilmesinde WISC-R (Wechsler çocuklar için zeka ölçüğü-gözden geçirilmiş formu) Türkçe uyarlaması uygulanmıştır¹⁴.

Çalışmada SPSS 17.00 programı kullanılarak tanımlayıcı istatistikler yapılmıştır. Kategorik verilerin değerlendirilmesinde "ki kare testi" kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi p<0.05 olarak seçilmiştir.

BULGULAR

Araştırmaya katılan 121 olgunun %73.6'sı (n: 89) erkek, %26.4'ü (n:32) kızdır. Çocuk ve ergenler 5 ile 17 yaş aralığındadır (ortalama yaş 12.9 ± 2.5).

80 olgu (% 66.1) işledikleri iddia edilen suçların hukuki anlam ve önemini algılama ve davranışlarını yönlendirme yetenekleri açısından, 31 olgu (% 25.6) uğradıkları cinsel istismar sonrası beden ve ruh sağlığının değerlendirilmesi amaçlı gönderilmiştir. Geriye kalan 10 olgunun 6'sının (% 4.9) iddia ettikleri fiziksel istismar (n:1) ve cinsel istismara (n:5) maruz kalma konularında beyanlarına itibar edilip edilemeyeceğinin ve 3 olgunun (% 2.5) uğradıkları fiziksel istismar olaylarında kendilerini ruh ve beden bakımından savunabilecek düzeyde olup olmadıklarının değerlendirilmesi istenmiştir. Diğer 1 olgu (% 0.8) erken evlenme isteğiyle başvuran bir kız ergendir.

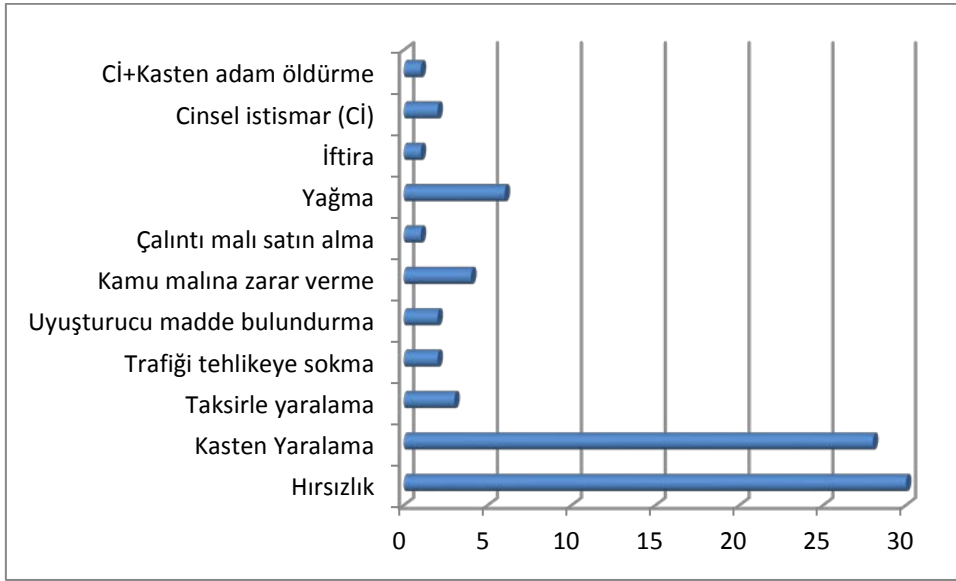
Suçta sürüklenen çocuk grubunun % 93.8'i (n: 75) erkek, % 6.3'ü (n: 5) kızlardan oluşmaktadır. Olguların % 97.4'ü 12-15 yaş aralığında olmakla birlikte, % 10'u (n: 8) 12 yaşında, % 26.3'ü (n: 21) 13 yaşında, % 48.8'i (n:39) 14 yaşında ve % 12.5'i (n: 10) 15 yaşındadır. Bu grubun %93.7'si şehir merkezinde yaşamakta, % 63.9'u ilköğretime devam etmekte ve % 86.1'i normal zihin düzeyindedir (Tablo 1). En çok işledikleri iddia edilen suç % 37.5 (n:30) ile hırsızlıktır ve bunu %

35.1 (n: 28) ile kasten yaralama izlemektedir (Şekil 1). Çocukların %11.3'ü (n: 9) ikinci defa benzer suçu işlemekle getirilmiştir. En çok tekrar eden suçun da hırsızlık (%55.5) olduğu tespit edilmiştir. İki olgu (% 22.2) tekrar eden cinsel istismar suçu iddiası ile yönlendirilmiştir. Orta düzeyde mental retardasyonu olan 1 çocuk, başkaları tarafından yönlendirilme nedeniyle çok defa hırsızlık suçundan getirilmiştir. Olguların % 75'inde (n: 60), işlediği iddia edilen suçun hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmiş olduğu

tespit edilmiştir. Geriye kalan 19 çocuğun 14'ünde (% 73.7) olay öncesi, sırası ve sonrasındaki tutumları ve olayın oluş şekli nedeniyle, 3'ünde (% 15.8) dürtü kontrol bozukluğu ve 2'sinde (%10.6) zihinsel düzeyde gerilik olması nedeniyle algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmediği kanaatine varılmıştır. Dokunma şeklinde basit istismar suçundan muayene edilen bir olgu, bir yıl sonra nitelikli cinsel istismar ve kasten adam öldürme suçları iddiası ile getirilmiştir. Bu olgunun adli heyet olan bir üniversite hastanesine sevki yapılmıştır.

Tablo 1. Olguların sosyodemografik özellikleri

		Suçta sürüklenen çocuklar	Cinsel İstismar olguları
Cinsiyet	Kız	5 (% 6.3)	22 (% 71)
	Erkek	75 (% 93.8)	9 (% 29)
Yaş ortalaması		13.72 ± 0.94	11.19 ± 3.97
Eğitim	Okul öncesi	0 (% 0)	5 (% 16.7)
	Hiç okula gitmemiş	2 (% 2.8)	0 (% 0)
	İlköğretimde	46 (% 63.9)	17 (% 56.7)
	İlköğretim mezunu	2 (% 2.8)	1 (% 3.3)
	İlköğretim terk	9 (% 12.5)	0 (% 0)
	Lisede	11 (% 15.3)	6 (% 20)
	Lise terk	2 (% 2.8)	1 (%3.3)
Yaşadığı yer	Şehir merkezi	74 (%93.7)	18 (% 62.1)
	İlçe merkezi	3 (% 3.8)	4 (% 13.8)
	Köy	2 (% 2.5)	7 (% 24.1)

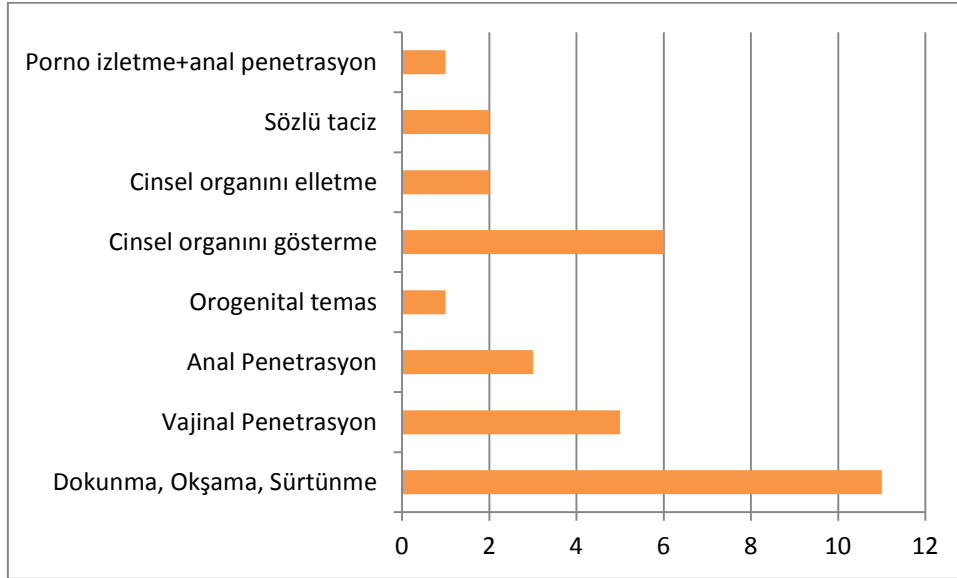
Şekil 1. Suça sürüklenen çocuklarda işlediği iddia edilen suç tipleri

Cinsel istismara uğramış 31 çocuk ve ergenin %71'i (n: 22) kız, %29'u (n: 9) erkektir. Kızların yaş ortalamaları (11.18 ± 4.0) ile erkeklerin yaş ortalamaları (11.22 ± 3.9) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. (Mann Whitney u testi, $p = 0.98$). İstismara uğrayan kızların % 54.5'inin, erkeklerin % 55.6'sının 13 yaş altında olduğu saptanmıştır. En küçüğü 5 yaşında olmak üzere 6 yaş ve altında 6 (% 18.4) cinsel istismar olgusu bulunmaktadır ve bu olguların 5'i kız, 1'i erkektir. Olguların % 62.1'inin (n=18) şehir merkezinde yaşadığı, % 96.7'sinin (n=29) normal

zeka düzeyinde olduğu ve % 56.7'sinin (n=17) ilköğretime devam ettiği belirlenmiştir (Tablo 1).

İstismar zanlılarının tamamı erkektir ve %65.5'i (n=19) 18 yaşın üzerindedir. Kızların %65'i (n=13) tanımadığı kişiler, erkeklerin %77.8'i (n=7) tanıdığı kişiler tarafından istismara uğramıştır.

Cinsel istismar eylemi kızlarda en sık olarak % 45.5 oranında dokunma-okşama-sürtünme yoluyla ve 2. sıklıkla % 22.2 oranında vajinal penetrasyon ile gerçekleşmiştir. Erkeklerde en sık %33.7 oranında anal penetrasyon şeklinde istismar olayının gerçekleştiği bulunmuştur (Şekil 2).

Şekil 2. Cinsel istismarın türü

Olguların % 23.3'ünün cinsel istismar eyleminin gerçekleşmesinden sonraki ilk hafta içinde, % 26.7'sinin 1-4. hafta , % 36.7'sinin 1-6. ay arasında ve % 13.3'ünün 6 aydan daha uzun sürede ruhsal durum muayenesi amaçlı polikliniğe getirildiği tespit edilmiştir. Cinsel istismara uğrayan olguların başvuru sırasında yapılan ruhsal durum değerlendirilmelerinde %64.5 (n=20) oranında

ruhsal bozukluk belirlenmiştir. Olgularda en sık görülen ruhsal bozukluğun travma sonrası stres bozukluğu (TSSB, % 33.3) olduğu tespit edilirken, 2. sırada depresif bozukluk (% 20.9) yer almıştır (Tablo 2). TSSB gelişen 2 kız olguda ve majör depresif bozukluk tanısı konulan 1 kız olguda intihar girişimi gerçekleşmiştir.

Tablo 2. Cinsel istismara uğrayan çocukların ruhsal bozukluk tanıları

	Kız	Erkek	Toplam
TSSB	5 (%29.4)	3 (% 42.8)	8 (% 33.3)
Akut Stres Reaksiyonu	3 (% 17.6)	1 (% 14.3)	4 (% 16.6)
Anksiyete Bozukluğu-BTA	5 (% 29.4)	1 (% 14.3)	6 (% 25)
Depresif Bozukluk	4 (% 23.5)	1 (% 14.3)	5 (% 20.8)
Kekemelik	0 (% 0)	1 (% 14.3)	1 (% 4.1)
Ruh Sağlığında Bozulma Yok	7 (%31.8)	4 (% 44.4)	11 (% 35.4)
Komorbid Ruhsal bozukluk	3 (% 20)	2 (% 33.3)	5 (% 23.8)

TSSB: Travma sonrası stres bozukluğu, BTA: Başka türlü adlandırılmayan

Beyanlarına itibar edilip edilemeyeceğinin değerlendirilmesi açısından gönderilen olgulardan cinsel istismara uğradığını iddia eden 4 kız olgunun 2'sinde sınırda kişilik bozukluğu örüntüsü

saptanması ve tutarsız ifadelerde bulunmaları nedeniyle ve 1'inde orta düzeyde mental retardasyon saptanması, muhakeme yeteneğinin yeterince gelişmediğinin belirlenmesi nedeniyle

beyanlarına itibar edilemeyeceği şeklinde rapor düzenlenmiştir. Aile üyelerinden bir kadın tarafından cinsel ilişkide bulunmaya zorlandığını belirten bir erkek olguda karar verilememiştir. Babası tarafından fiziksel istismara uğradığını iddia eden bir erkek olgunun annesinde, erişkin psikiyatri doktoru muayenesi sonucu paranoid şizofreni tanısı olduğu tespit edilmiş, anne-çocuk arasında paylaşılmış psikotik bozukluk geliştiği saptanmıştır ve beyanlarına itibar edilemeyeceği belirlenmiştir.

Üç erkek olgunun 3'ünde de uğradıkları fiziksel istismar olayları neticesinde kendini ruh ve beden bakımından savunamayacağı şeklinde rapor düzenlenmiştir. Erken evlenme isteğiyle başvuran 16 yaşında bir kız ergen olguda, evlenmesine engel bir ruhsal bozukluğu olmadığı şeklinde rapor verilmiştir.

TARTIŞMA

Çalışmamızda bir yıl içinde kliniğimize yönlendirilen adli olguların büyük çoğunluğunu suça sürüklenen çocukların oluşturduğu ve bunu cinsel istismar mağduru çocukların izlediği görülmektedir. Türkiye'de yapılan benzer çalışmalarda da, çocukların adli olgu olarak en sıklıkla suç işlediği iddiasıyla gönderildiği bildirilmiştir^{5,15,16}. Cinsel istismar sıklığının toplumumuzda gün geçtikçe artmasına rağmen, özellikle aile ve tanıdık çevre içinde yaşanan vakaların adli mercilere taşınmamış olması tahmin edilenden daha düşük oranlara neden olabilir.

Çalışmamızda suça sürüklenen 80 olgunun % 93.8'i erkektir. Bu konuda yapılan diğer çalışmalarda da erkekler açısından daha yüksek oranlar bildirilmektedir^{2,5,15,16}. Aile içi şiddet, özellikle de çocuğa kötü muamele suç işleme açısından en önemli risk faktörünü oluşturmaktadır¹⁷. Aile içi şiddet ve fiziksel istismara maruz kalan gençlerin çocuk mahkemelerine yönlendirilme ve tutuklanma oranları açısından cinsiyet farkı bulunmayan bir çalışmada, kız çocukların özellikle ev içi şiddet suçu nedeniyle yönlendirildikleri ve fiziksel

istismara maruz kalmayan kız çocuklarına göre suç işleme risklerinin daha yüksek olduğu gösterilmiştir¹⁸. Erkek çocukların daha fazla aile içi fiziksel istismara maruz kalması ve suç işleyen arkadaş sahibi olabilme gibi daha fazla sosyal yaşamın içinde olmaları, biyolojik özellikleri nedeniyle saldırgan davranışlara daha meyilli olmaları suç işleme olasılıklarını arttırmaktadır^{7,19,20}.

Literatürde, çalışmamızla uyumlu olarak 14 yaşındaki çocukların en sık suç işledikleri, en çok işlenen suçun hırsızlık olduğu ve bunu kasten yaralamanın izlediği bildirilmektedir^{5,6,15,16,19,21}. Hırsızlık suçunun daha çok büyük kentlerde işlendiği, şehirleşme ile birlikte artış gösterdiği bilinmektedir^{4,22}. Çalışmamızda da, buna paralel olarak olguların % 93.7'sinin şehir merkezinde yaşadığı belirlenmiştir. Ailenin sosyoekonomik düzeyinin düşük olması, geniş ve çok çocuklu aile ortamı içinde ruhsal ve fiziksel ihtiyaçlarının karşılanamaması, düşük eğitim seviyeli anne-babalara sahip olma çocukların hırsızlık suçuna yönelmelerinin sebepleri arasında sayılmaktadır². Eğitim düzeyinin düşük olması, okula devam etmeme, okul başarısının düşüklüğü suç işleme ile ilişkili bulunan diğer faktörlerdir^{4,7,23}. Çalışmamızda olguların % 21'ini okula hiç gitmeyen ve devam etmeyenler oluşturmakta, % 79'u okula devam etmekle birlikte, büyük çoğunluğunun ders başarısı düşük düzeydedir. Okula devam etmeme, eğitimle kazanılan tutum ve davranışların edinilememesine ve çocukların ruhsal gelişimlerinin kötü yönde etkilenmesine, dolayısıyla suç işlemeye yatkınlığın artmasına neden olabilmektedir⁴. Suçun tekrarlayıcılığı ile ilgili yapılan çalışmalarda farklı oranlar bildirilmekle birlikte çalışmamızla uyumlu olarak en sık tekrarlayan suçun hırsızlık olduğu tespit edilmiştir^{6,24,25}. Suç işlemeye yatkınlığı arttıran faktörler suçun, özellikle de hırsızlık suçunun tekrarlamasına da neden olabilir. Olgularımızın işlediği iddia edilen suçun hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili davranışlarını yönlendirme yeteneğinin, iki çalışma ile uyumlu olarak % 75 oranında yeterince geliştiği

tespit edilmiştir^{4,15}. Denizli (% 93.2), Elazığ (% 94), Antalya (% 91.4) ve Sivas'ta (% 91.2) bu konu ile ilgili yapılan çalışmalarda daha yüksek oranlar bildirilmiştir^{6,19,26,27}. Zihinsel gelişim ve ruh sağlığı sorunu olmadığı halde çocukların işlenen suçla ilgili bilişimini bozan ya da çarpıtan sosyokültürel etmenler, olay öncesi-sırası ve sonrası tutumları, eylemi değerlendirme biçimleri dikkate alınmalıdır^{1,4}. Çalışmamızda da bu etmenler dikkate alınmıştır.

Cinsel istismara maruz kalan ve ruhsal durum muayenesi için kliniğimize yönlendirilen çocukların büyük çoğunluğunu (% 71) diğer çalışmalarla uyumlu olarak kız cinsiyet oluşturmaktadır^{10,15,28-30}. Erkeklerin utanç hissi ve damgalanma korkusu nedeniyle yaşadıkları istismar deneyimini ifade etmedeki güçlüklerinin daha düşük bildirilme oranlarına neden olduğu gösterilmiştir¹⁰. Çalışmamızda ülkemizde yapılan çalışmalarla benzer şekilde, cinsel istismara maruz kalan kızların yaş ortalaması 11.1 ve erkeklerin ise 11.2 bulunmuştur^{5,32}. Literatürde okula devam etmeyen çocuk ve ergenlerde cinsel istismar sıklığının daha yüksek olduğu bildirilirken, çalışmamızda okula devam etme oranı % 76.7'dir³². Mental retardasyonu olan çocuk ve ergenlerin muhakeme becerilerindeki yetersizlik nedeniyle cinsel istismara uğrama risklerinin fazla olduğu öne sürülmektedir³². Bu bulgudan farklı olarak çalışmamızdaki cinsel istismar mağduru olguların % 96.7'sinin normal zihin düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Sadece klinik olarak şüphelenilen olgulara WISC-R uygulanması çalışmamızın kısıtlılıklarından biridir.

Çalışmamızda literatürle uyumlu bir şekilde cinsel istismar eyleminin en sık dokunma-okşama-sürtünme yolu ile gerçekleştiği, kızlarda bunu vajinal penetrasyonun izlediği tespit edilmiştir^{28,30}.

İstismar zanlılarının özelliklerini konu alan çalışmalarla benzer olarak, çalışmamızda zanlıların tamamının erkek cinsiyette olduğu ve % 65.5'inin 18 yaş üzerinde olduğu bulunurken, bu çalışmaların zıttına kızlarda daha çok tanımadıkları

ve erkeklerde ise tanıdıkları bir kişi tarafından gerçekleştirildiği gözlenmiştir^{29,30}.

Çalışmalarda %71-90 arasında değişen oranlarda cinsel istismar sonrası ruh sağlığında bozulma olduğu ve en sık TSSB görüldüğü bildirilmiştir^{15,28-31,33}. Çalışmamızda cinsel istismar mağduru olguların % 64.5'inde ruh sağlığında bozulma tespit edilmiştir. Literatürle uyumlu olarak en sık ruhsal bozukluğun TSSB olduğu bulunmuştur. Uzunlamasına, gözlemsel, karşılaştırmalı 37 çalışmanın dahil edildiği bir metaanaliz çalışmasında, cinsel istismar öyküsünün anksiyete, depresyon, TSSB, yeme bozuklukları ve intihar girişimiyle ilişkili olduğu bulunmuştur³⁴.

Örneklem grubumuzun sadece adli makamlar tarafından gönderilen olgulardan oluşması, toplumda istismara uğrayan tüm çocukları yansıtmaması, tanılarının konulmasında yapılandırılmış görüşme tekniğinden faydalanılmaması, verilerin dosya üzerinden geriye dönük olarak elde edilmesi, cinsel istismar olgularının ileriye dönük takip verilerini içermemesi çalışmamızdaki kısıtlılıklardır. Bu alanda toplum temelli, geniş örneklemlili, uzunlamasına, karşılaştırmalı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Suç işlediği iddiasıyla getirilen çocukların, suçun hukuki anlamını algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin değerlendirilmesinin yanısıra, onları bu suça sürüklemeye neden olabilecek eğitim düzeyi, aile yaşantısı, yetiştirilme tarzı, arkadaş ilişkileri gibi faktörleri de içeren çok yönlü bir görüşme yapılmalıdır. Psikolog, sosyal hizmet uzmanı gibi yardımcı servislerden destek alınması ile çocuğun ihtiyaçlarının belirlenmesi sağlanabilir, böylece tekrar suça karışma olasılıkları azaltılabilir.

Ülkemizde cinsel istismar mağduru çocukların çocuk ve ergen psikiyatrisi polikliniklerinde uzun dönem takipleri açısından bir eksiklik söz konusudur. Bu nedenle bu çocuklarda uzun dönemde gelişebilecek ruhsal bozukluklar açısından veriler kısıtlıdır ve mevcut bilgiler yurtdışı kaynaklardan elde edilmektedir. Verilerin kısıtlı

olması alınabilecek önlemlerin yeterince belirlenememesine neden olmaktadır. Bu konuda, gelecekte yapılacak kapsamlı, uzunlamasına çalışmalara ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

1. Soysal H. Çocuklarda ceza sorumluluğu. Adli Psikiyatri kitabı. İstanbul, 2012; 72-4.
2. Cantürk G. Çocuk suçluluğunda adli psikiyatrik değerlendirme. Sted 2005; 14:3134.
3. Şişmanlar ŞG, Biçer Ü, Coşkun A. Adli Psikiyatri. Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Temel Kitabı. FÇ Çetin, A Coşkun, E İşeri ve ark. (Ed), Ankara, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Derneği. 2008; 770-81.
4. Şen S, Karbeyaz K, Toygar M, Akkaya H. Eskişehir'de suça itilen çocukların sosyodemografik değerlendirilmesi. Adli Tıp Dergisi 2012; 26:146-55.
5. Gökten ES. 2009-2011 yılları arasında bir devlet hastanesinde çocuk psikiyatrisi polikliniğine yönlendirilen adli olgular. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi 2011;18:105-16.
6. Kurtuluş A, Salman N, Günbet G, Boz B, Cenger CD, Acar K. Denizli ilinde 12-15 yaş arasındaki suça sürüklenen çocukların sosyodemografik özellikleri. Pamukkale Tıp Dergisi 2009; 2:8-14.
7. Wong TML, Slotboom AM, Bijleveld CJH. Risk factors for delinquency in adolescent and young adult females: A European review. European Journal of Criminology 2010; 7:266-84.
8. Karabekiroğlu K. Ergen İstismarı. Ergen Ruh Sağlığı Rehberi. İstanbul, 2009; 382-391.
9. İşeri E. Cinsel istismar. Çetin FÇ, Pehlivan Türk B, Ünal F, ve ark., editörler. Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Temel Kitabı. Ankara: Hekimler Yayın Birliği; 2008; 470-7.
10. Pereda N, Guilera G, Fornis M, Gómez-Benito J. The prevalence of child sexual abuse in community and student samples: A meta-analysis. Clinical Psychology Review 2009; 29:328-38.
11. Kara B, Biçer Ü, Gökalp AS. Çocuk istismarı. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi 2004; 47:140-51.
12. Molnar BF, Buka SL, Kessler RC. Child Sexual Abuse and Subsequent Psychopathology: Results From the National Comorbidity Survey. Am J Public Health 2001; 91:753-60.
13. Briere JN, Elliott DM. Immediate and long-term impacts of child sexual abuse. Future Child 1994; 4:54-69.
14. Savaşır I, Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği (WISC-R) uygulama kitapçığı. Ankara: Türk Psikologlar Derneği, 1995.
15. Gökçen C, Dursun OB. Bir Eğitim Hastanesi Çocuk Psikiyatrisi Birimine Gönderilen Adli Olguların İncelenmesi. Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi 2012; 25:238-43.
16. Göker Z, Hesapçıoğlu ST, Sarp KS, Kandil ST. KTÜ Tıp Fakültesi Çocuk-Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Polikliniği'ne son iki yılda başvuran adli olguların değerlendirilmesi. Adli Tıp Dergisi 2006; 20:1-5.
17. Smith C, Thornberry TP. The relationship between childhood maltreatment and adolescent involvement in delinquency. Criminology 1995; 33:451-81.
18. Herrera VM, McCloskey LA. Gender differences in the risk for delinquency among youth exposed to family violence. Child Abuse & Neglect 2001; 1037-51.
19. Dirol F, Cantürk G, Küçükler H. 1997-1999 yıllarında Elazığ İli Adli Tıp Şube Müdürlüğü'nde farik ve mümeyizlik muayenesi yapılan olguların değerlendirilmesi. Klinik Adli Tıp 2002; 2:43-6.
20. Güleç G, Yenilmez Ç, Balcı YG, Seber G. Çocuk suçluluğunda sosyodemografik özellikler. Klinik Adli Tıp 2001; 1:69- 80.
21. Yağmur F, Renklidağ T, Cantürk G. Ankara Üniversitesinde 1992-2002 Yılları Arasında Yapılan Farik ve Mümeyizlik Muayenelerinin Değerlendirilmesi. Adli Psikiyatri Dergisi 2004; 1: 15-20.
22. Akduman GG, Akduman B, Cantürk B. Ergen suçluluğunda bazı kişisel ve ailesel özelliklerin incelenmesi. Türk Ped Arş 2007; 42:156-61.
23. Wang X, Blomberg TG, Li SD. Comparison of the educational deficiencies of delinquent and nondelinquent students. Eval Rev 2005; 29:291-312.
24. Bilgin NG, Avcı A, Çekin N, Savran B. Farik-i Mümeyizlik Muayenesi İçin Gönderilen Çocukların Biyopsikososyal Özellikleri. Adli Tıp Bülteni 2001; 6: 103-10.
25. Aydın B, Turla A, Kocakaya M, Karaarslan B. Samsun'da 2004 Yılında Suç İşlediği İddia Edilen Çocukların Sosyodemografik Özellikleri. Adli Psikiyatri Dergisi 2005; 2: 5- 13.
26. Karagöz MY, Atılgan M, Sargın OÖ, Demirçin S. Antalya'da Suç İşlediği İddia Edilen Çocukların Sosyodemografik Özellikleri. 10. Ulusal Adli Tıp Günleri Paneller ve Poster Sunuları Kitabı 2003; 148-54.
27. Boz B, Yücel F, Kuğu N, Özdemir L. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde 1997-1999 yıllarında Farik ve Mümeyizlik Muayenesi Yapılan Olguların Değerlendirilmesi. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 1999; 21: 233-6.
28. Fis NP, Arman A, Kalaca S, Berkem M. Psychiatric evaluation of sexual abuse cases: a clinical representative sample from Turkey. Child Youth Serv Rev 2010; 32:1285-90.

29. Ayaz M, Ayaz AB, Soylu N. Çocuk ve ergen adli olgularda ruhsal değerlendirme. Klin Psikiyatr Derg 2012; 15:33-40.
30. İmren SG, Ayaz AB, Yusufuğlu C, Arman AR. Cinsel istismara uğrayan çocuk ve ergenlerde klinik özellikler ve intihar girişimi ile ilişkili risk etmenleri. Marmara Medical Journal 2013; 26:11-6.
31. Köse S, Aslan Z, Başgöl ŞS, ve ark. Bir eğitim ve araştırma hastanesi çocuk psikiyatrisi polikliniğine yönlendirilen adli olgular. Anadolu Psikiyatr Derg 2011; 12:221-5.
32. Spencer N, Devereux E, Wallace A . Disabling conditions and registration for child abuse and neglect: a population-based study. Pediatrics 2005; 116:609-13.
33. Öztöp DB, Özcan ÖÖ. Cinsel istismar vakalarının sosyodemografik ve klinik özelliklerinin değerlendirilmesi. New Symposium 2010; 48: 270-6.
34. Chen LP, Murad MH, Paras ML, Colbenson KM, ve ark. Sexual Abuse and Lifetime Diagnosis of Psychiatric Disorders: Systematic Review and Meta-analysis. Mayo Clin Proc 2010; 85(7):618-29.

Yazışma Adresi / Address for Correspondence:

Dr. Funda Gümüştaş
Adıyaman Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Çocuk Ergen ve Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
02000 ADIYAMAN
e-mail: fundagumustas@gmail.com
Tlf: 0 416 2161015
Fax: 0 416 2145599

geliş tarihi/received :28.08 2013

kabul tarihi/accepted:25.09.2013